

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาไทยของนักเรียนต่างชาติ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยวิธี เอส อาร์ เอส ดี ซึ่งผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง
2. หลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับโรงเรียนนานาชาติ
3. วิธี เอส อาร์ เอส ดี
4. การสอนเขียนเรียงความ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง

ปรีชา หิรัญประดิษฐ์ (2545, หน้า 55-59) กล่าวว่า สาเหตุของการสอนและการเรียนภาษาไทยในฐานะที่สองเกิดจากความสนใจภาษาไทยที่เพิ่มขึ้นของชาวต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทย และเมื่อเรียนภาษาไทยแล้วการฟังและการพูดจะพัฒนามากกว่าการอ่านและการเขียน นอกจากนั้นยังได้กล่าวถึงจุดประสงค์ในการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองว่า ชาวต่างชาติเมื่อได้เรียนแล้วสามารถ

1. ฟัง พูด อ่าน เขียน ได้
2. รู้คำศัพท์
3. ใช้ภาษาไทยติดต่อสื่อสารได้
4. เรียนรู้วัฒนธรรมและสังคมไทย
5. ใช้ในการประกอบอาชีพ
6. รู้วรรณกรรมไทย

แต่การเรียนภาษาที่สองนั้น มีปัจจัยต่างๆ ในการเรียนรู้ ดังที่ ศรีวิไล พลมณี (2545, หน้า 101-102) ได้กล่าวว่า ปัจจัยเหล่านั้น ได้แก่

1. อายุ การเรียนภาษาแรกนั้นเริ่มในตอนต้นของชีวิตในเวลาที่อายุน้อยมาก ส่วนการเรียนภาษาที่สองมักเริ่มเมื่อโตแล้ว

2. สถานการณ์การเรียน เด็กเล็กๆ ยังไม่ไปโรงเรียน จึงเรียนภาษาแม่จากสภาพแวดล้อมรอบตัว ส่วนการเรียนภาษาที่สองนั้น เด็กจะเรียนเมื่อ โตขึ้นและพยายามเรียนในห้องเรียน

3. เวลา เวลาเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนภาษา เพราะการเรียนภาษาย่อมค่อยเป็นค่อยไป เด็กอาจใช้เวลามากในการอยู่ใกล้ชิดกับผู้พูดภาษานั้น เพราะเป็นภาษาแม่ เช่น อยู่กับพ่อแม่ คนใช้เพื่อน และใช้ภาษาพูดคุยกันจริงๆ

4. ทักษะคิด เด็กเรียนภาษาแม่ย่อมเรียน โดยมีทักษะที่ดี ขอมรับและใช้สื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติ ส่วนผู้เรียนภาษาที่สอง อาจมีความรู้สึกต้องฝืนต้องพยายาม และอาจรู้สึกไม่ชอบเท่ากับเรียนภาษาแม่

5. กลุ่มเพื่อน กลุ่มเพื่อนสามารถส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กได้ดี เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ใหญ่ เด็กจะมีพัฒนาการเร็วกว่า เนื่องจากผู้ใหญ่ไม่มีกลุ่มเพื่อนเหมือนเด็ก

ส่วน โงชัย สาริกบุตร (2550, หน้า 4) กล่าวว่า ปัจจัยที่ควรคำนึงถึงในการเลือกวิธีสอน และกลวิธีสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มีอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. อายุ เพศ ประเพณี ศาสนา ความเชื่อ
2. ระดับของบทเรียนตามหลักสูตร คือ ระดับต้น ระดับกลาง หรือระดับสูง
3. จำนวนคาบเรียนที่จะจัดการเรียนการสอน

นอกจากนี้ พบว่าสิ่งแวดล้อมก็มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้ภาษาที่สอง ดังที่ โคลิน เบคเคอร์ (อ้างใน ศรีวิไล พลมณี, หน้า 137) กล่าวว่า การพูดได้สองภาษา (Bilingualism) เป็นเรื่องของทั้งบุคคล เป็นรายบุคคลและเป็นเรื่องของสังคมทั้งสังคมด้วย เช่น คนที่พูดสองภาษาก็มักจะอยู่ในสังคมที่พูดสองภาษา โอกาสที่จะมีความสามารถทัดเทียมและได้ใช้สองภาษาจึงสูงไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ โงชัย สาริกบุตร (2550, หน้า 4) ซึ่งกล่าวว่า แนวทางในการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนั้น ควรมีการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างบรรยากาศให้เกิดกลิ่นไอของความเป็นไทย และทำกิจกรรมแบบไทยด้วย

ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนั้น ศรีวิไล พลมณี (2545, หน้า 188) ได้กล่าวว่า ครูควรส่งเสริมให้เด็กเรียนได้หลายๆ วิธี ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาวิธีเรียนของตน พร้อมทั้งพัฒนาความสามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นวิธีเรียนตามลักษณะเนื้อหาวิชาและวิธีสอน ด้วยมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้อบอุ่นและปลอดภัยที่เด็กจะกล้าคิดกล้าเดา กล้าริเริ่ม และแสดงออก

หลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับโรงเรียนนานาชาติ

คณะกรรมการอำนวยการพัฒนาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้จัดหลักสูตรทั่วไปของโรงเรียนนานาชาติ เป็น 3 ประเภท แต่ละประเภทมีแนวทางพิจารณาหลักสูตรดังนี้ (สำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ประเภทของหลักสูตร

หลักสูตรประเภทที่ 1 หมายถึง หลักสูตรที่นำมาจากต่างประเทศ มีหลักฐานการรับรองจากหน่วยงานของประเทศนั้นๆ

หลักสูตรประเภทที่ 2 หมายถึง หลักสูตรที่นำมาจากต่างประเทศ แล้วพัฒนารายละเอียดเนื้อหาวิชาขึ้นใหม่

หลักสูตรประเภทที่ 3 หมายถึง หลักสูตรที่โรงเรียนร่างขึ้นเอง

โดยคณะกรรมการอำนวยการพัฒนาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนนานาชาติดังนี้

เกณฑ์การพิจารณาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนนานาชาติ

ข้อ 1 หลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

ข้อ 2 เนื้อหาของหลักสูตรไม่ขัดต่อศีลธรรม ความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบการปกครอง

ข้อ 3 กำหนดให้เรียนภาษาและวัฒนธรรมไทย เป็นวิชาบังคับ 1 คาบต่อสัปดาห์ สำหรับนักเรียนเกรด 1-8 และเป็นวิชาเลือกสำหรับนักเรียนเกรด 9-12 โดยใช้สื่อการสอนเป็นภาษาต่างประเทศ

กรณีที่ผู้เรียนย้ายมาจากต่างประเทศ เข้าเรียนในเกรด 9-12 ให้เรียนภาษาและวัฒนธรรมไทย อย่างน้อย 2 ปี

ข้อ 4 สำหรับเด็กไทย กำหนดให้เรียนภาษาและวัฒนธรรมไทย อย่างน้อยสัปดาห์ละ 5 คาบ ทั้งนี้กำหนดเวลา 1 คาบ เท่ากับ 50 นาที

ลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า ก-ข)

1. นักเรียนไทย

- ฟัง พูด อ่าน เขียน ได้คล่อง
- ฟัง พูด ได้ แต่อ่าน เขียน ได้เพียงเล็กน้อย
- ฟัง พูด รู้เรื่อง อ่าน เขียน ไม่ได้

2. นักเรียนต่างชาติ

- ฟัง พูด อ่าน เขียน พอได้
- พูดไทยได้นิดหน่อย
- ไม่รู้ภาษาไทย

คุณลักษณะทางภาษาของผู้เรียนในระดับต่างๆ และกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า ก-ข)

TFL

Thai

Beginner

Intermediate

Advanced

TFL – Thai as a Foreign Language

แผนภาพแสดงคุณลักษณะทางภาษาของผู้เรียนในระดับต่างๆ

ระดับที่ 1 Beginner

ระดับภาษาไทย

- เข้าใจน้อยมาก
- พูดภาษาไทยไม่ได้

ได้ระดับนี้ทำอะไรได้บ้าง

เข้าใจคำถามและตอบคำถามด้วยการพูด

- ใช่/ไม่ใช่
- ชี้/วาดภาพแทนคำถาม
- แสดงท่าทาง

ระดับที่ 2 Early Intermediate

ระดับภาษาไทย

- ทักษะความเข้าใจภาษาไทยมีจำกัด
- ตอบคำถามด้วยคำเพียงคำเดียวหรือ 2-3 คำ

ได้ระดับนี้ทำอะไรได้บ้าง

- บอกฐานะและอาชีพของบุคคล เช่น ลุง ป้า ครู นักเรียน
- บอกสถานที่และสิ่งของ เช่น โรงเรียน วัด ดินสอ ปากกา
- พูดทวนวลีหรือประโยคสั้นๆ
- ทำรายการ (listing and category)
- ฟังด้วยความเข้าใจมากขึ้น

- พูดประโยคต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ห้องน้ำอยู่ไหน
ผมหิว ขอน้ำดื่มหน่อย

ระดับที่ 3 Intermediate

ระดับภาษาไทย

- มีทักษะความเข้าใจภาษาไทยที่ดีพอใช้
- สามารถเขียนหรือพูดความคิดหรือความรู้สึกตนเองได้
(อาจจะสะกิดคำผิดหรือผิดหลักภาษา)

เด็กระดับนี้ทำอะไรได้บ้าง

- บรรยายเหตุการณ์ สถานที่ และบุคคลต่างๆ
- อธิบายข้อเท็จจริง
- อธิบายหลักความคิด ทฤษฎีทางวิชาการ
- ให้คำจำกัดความคำศัพท์ต่างๆ
- เล่าเรื่องที่ได้อ่าน
- สรุปเปรียบเทียบ

ระดับที่ 4 Early Advanced

ระดับภาษาไทย

- มีทักษะความเข้าใจตามมาตรฐานสาระ
- งานเขียนผิดไวยากรณ์หรือสะกิดคำผิมน้อยมาก

เด็กระดับนี้ทำอะไรได้บ้าง

- แสดงความคิดเห็น
- ให้เหตุผล
- โต้แย้ง
- เขียนหรือพูดจาโน้มน้าว
- แสดงจุดยืนของตนเอง
- สังเคราะห์วิเคราะห์และประเมินข้อมูลต่างๆ

ระดับที่ 5 Advanced

ระดับภาษาไทย

- มีผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานในด้านการอ่าน พูด ฟัง และเขียน

เด็กระดับนี้ทำอะไรได้บ้าง

- อ่าน พูด ฟัง เขียน ได้เทียบเท่ากับนักเรียนในโรงเรียนไทย

สิ่งที่ครูผู้สอนควรทำ

- พัฒนาทักษะภาษาไทยของนักเรียนในสาระวิชาต่างๆ
- พัฒนานักเรียนให้เห็นคุณค่า ชื่นชม
- สามารถเขียนคำประพันธ์ต่างๆ ทั้งร้อยกรองและร้อยแก้ว

เป้าหมายการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชาวต่างประเทศ

1. เข้าใจและใช้ทักษะภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในบริบทต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมต่างๆ ที่นักเรียนคุ้นเคย
3. เข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย และปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในสังคมไทย
4. เห็นคุณค่าและเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม

สาระการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชาวต่างประเทศ

1. ภาษาไทย

1.1 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

- ทักษะในการพูดและฟังเพื่อจุดประสงค์ที่หลากหลาย
- หลักและการใช้ภาษาไทย
- กระบวนการและกลยุทธ์ในการอ่านและการเขียน

1.2 ภาษาเพื่อวรรณศิลป์ : วรรณคดีและวรรณกรรมพื้นบ้าน

- วิถีชีวิตและสังคมไทย
- คำานาน นิทานพื้นบ้าน เทพนิยาย และวรรณคดี

2. วัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมของผู้เรียน

- คตินิยม จริยธรรม ความเชื่อ ศาสนาต่างๆ
- มารยาท
- ขนบธรรมเนียมประเพณี
- เทศกาลและวันสำคัญของชาติ
- ศิลปะ ดนตรี การแสดงและการละเล่น

3. สังคมไทย

- สภาพภูมิศาสตร์และลักษณะของคนไทยในภูมิภาคต่างๆ
- ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- บุคคลสำคัญของไทย
- ภูมิปัญญาไทย

มาตรฐานช่วงชั้น (สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2551,
หน้า ฉ-ช)

ตาราง 1 มาตรฐานช่วงชั้นของระบบการศึกษาแบบอเมริกันและอังกฤษ

	อเมริกัน	อังกฤษ
1	Pre KG	KG/Yr.1
2	Gr.1 – Gr.5	Yr.2 – Yr.6
3	Gr.6 – Gr.8	Yr.7 – Yr.9
4	Gr.9 – Gr.10	Yr.10 – Yr.11
5	Gr.11 – Gr.12	Yr.12 – Yr.13
6	TFL K – Gr.8	TFL K – Yr.9

*KG, K = Kindergarten

*Gr. = Grade

*Yr. = Year

*TFL = Thai as a Foreign Language

มาตรฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชาวต่างประเทศ (สำนักบริหารงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2551, หน้า ฉ-ช)

มาตรฐานภาษาไทย

มาตรฐาน L1.1 ใช้ภาษาไทยสื่อสาร แลกเปลี่ยนและนำเสนอข้อมูลข่าวสาร แสดง
ความรู้สึกและความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐาน L1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมไทยและใช้ภาษาไทย
ได้ถูกกาลเทศะทั้งในสถานศึกษา ชุมชนและสังคมไทย

มาตรฐาน L1.3 เข้าใจภาษาไทยที่เชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐานวัฒนธรรมไทย

มาตรฐาน C1.1 เข้าใจความเหมือน และความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของนักเรียน
และวัฒนธรรมไทยและนำความรู้ของวัฒนธรรมไทยมาใช้ปฏิบัติอย่างเหมาะสม

มาตรฐาน C1.2 อธิบายความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับสังคม
ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวรรณกรรม

วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชาวต่างประเทศ (สาระการเขียน)
 มาตรฐาน L1.1 นักเรียนใช้ภาษาไทยสื่อสาร แลกเปลี่ยนและนำเสนอข้อมูลข่าวสาร
 แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสม

ตาราง 2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชาวต่างประเทศ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระดับที่ 3 Intermediate (สาระการเขียน)

ระดับ	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้
3 (Intermediate) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (Grade 5/Year 6)	1. เขียนบรรยายเกี่ยวกับสิ่งใด สิ่งหนึ่งได้	- การเขียนบรรยายเกี่ยวกับลักษณะของ สิ่งต่างๆ และสถานที่
	2. เขียนบันทึกประจำวัน	- การเขียนบันทึกเล่ากิจกรรมประจำวัน
	3. เขียนนิทานร่วมกันตาม จินตนาการกับเพื่อนและครู	- การเขียนเรื่องตามจินตนาการจากภาพ และหัวข้อที่กำหนด - การดัดแปลงหรือต่อเรื่อง โดยใช้ จินตนาการของตนเอง

วิธี เอส อาร์ เอส ดี

วิธี เอส อาร์ เอส ดี (Self-Regulated Strategy Development : SRSD) นั้น Graham and Harris (2007, pp. 754-755) กล่าวว่า นักเรียนที่มีปัญหาหรือความยากลำบากเกี่ยวกับการเขียนมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เทคนิคทางด้านกรเขียนในการช่วยเหลือพวกเขา จุดมุ่งหมายของวิธี เอส อาร์ เอส ดี มีดังนี้คือ ช่วยเด็กให้มีกระบวนการเขียนในระดับที่สูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็มีการพัฒนาขึ้นด้วยตนเอง การให้ผลสะท้อน การใช้ยุทธวิธีการกำหนดงานเขียนด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ วิธี เอส อาร์ เอส ดี จะช่วยค้นหาและเพิ่มคุณลักษณะของนักเขียนที่ดีซึ่งพบภายในตัวนักเรียน เช่น องค์ประกอบที่มีประสิทธิภาพ รายละเอียดที่เหมาะสม และการแก้ไขที่มีความหมาย เป้าหมายเพิ่มเติมของวิธี เอส อาร์ เอส ดี คือช่วยนักเรียนให้มีทัศนคติในเชิงบวกเกี่ยวกับการเขียน และได้มีการวิเคราะห์หว่านเป็นเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพอีกด้วย

Schunk and Zimmerman (1998, pp.37) กล่าวว่า วิธี เอส อาร์ เอส ดี มีการสนับสนุนอย่างเป็นระบบที่จะให้นักเรียนใช้กระบวนการเขียนด้วยตนเอง โดยเฉพาะการตรวจทานแก้ไขซึ่งเป็นผลมาจากการปรับปรุงซึ่งมีความสำคัญหลายๆ ครั้ง รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงภาษาเขียนที่ดีขึ้นด้วย

วิธี เอส อาร์ เอส ดี มีองค์ประกอบขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ (Mississippi Department of Education, 2007, pp.7-18)

ขั้นตอนที่ 1 : สร้างความรู้พื้นฐาน

ครูแนะนำพื้นฐานในการเขียนเรียงความให้กับนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 : อภิปราย

1. ประโยชน์และขอบเขตของการเขียนเรียงความ

2. มีการกำหนดและอภิปรายถึงเป้าหมาย

3. มีการถามนักเรียนให้คิดเกี่ยวกับความเข้าใจของคนเกี่ยวกับการเขียนเรียงความ

ขณะที่ครูบรรยายและอธิบายแต่ละขั้นตอน

4. ครูอธิบายโครงสร้างการเขียนเรื่อง (The Story Grammar Model) ซึ่งมีขั้นตอน

1. นักเรียนคิดเรื่องที่ตนเองต้องการจะเขียนให้ผู้อื่นอ่าน

2. วางแผนในสิ่งที่ตนต้องการจะเล่า โดยครูสอนตัวอักษรย่อในการช่วยจำ

The STOP Model เน้นการคิดถึงจุดมุ่งหมายของการเขียน

- Stop and
- Think
- Of
- Purpose

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุดงานวิจัย
วันที่..... 16 มิถุนายน 2556

เลขทะเบียน..... 248791

เลขเรียกหนังสือ.....

The LIST Model เน้นการคิดถึงสิ่งที่จะเขียนออกมาและ
เรียงลำดับก่อน-หลัง

- List
- Ideas and
- Sequence
- Them

3. วิธีช่วยจำในการเขียน (Story Reminder)

W-W-W

- Who is the main character ; who else is in the story?

ใครคือตัวเอกของเรื่องและตัวละครอื่นเป็นใคร

- **When** does the story take place?

เรื่องนี้เกิดขึ้นเมื่อไร

- **Where** does the story take place?

เรื่องนี้เกิดขึ้นที่ไหน

WHAT = 2

- **What** does the main character want to do; what do the other characters want to do?

ตัวเอกของเรื่องต้องการทำอะไร และตัวละครตัวอื่นๆ ต้องการทำอะไร

- **What** happens when the main character tries to do it; what happens with the other characters?

เกิดอะไรขึ้นเมื่อตัวเอกของเรื่องทำสิ่งนั้น และเกิดอะไรขึ้นกับตัวละครตัวอื่นๆ

HOW = 2

- **How** does the story end?

เรื่องจบอย่างไร

- **How** does the main character feel; how do the other characters feel?

ตัวเอกของเรื่องรู้สึกอย่างไร ตัวละครอื่นรู้สึกอย่างไร

4. จดบันทึกความคิดของตนเองในแต่ละส่วน

5. เขียนเรื่อง โดยใช้ส่วนที่ดีที่สุดที่ได้จดบันทึกไว้เพิ่มเติมรายละเอียด ทบทวนขณะที่เขียนหรือทบทวนหลังจากเขียนเสร็จว่าเรื่องที่เขียนเมื่ออ่านแล้วเป็นที่เข้าใจหรือไม่

ขั้นตอนที่ 3 : ออกแบบงานเขียน

นักเรียนออกแบบงานเขียนของตน โดยให้นักเรียนศึกษางานเขียนของผู้อื่นเพื่อนำไปปรับใช้กับงานของตน

ขั้นตอนที่ 4 : จดจำ

นักเรียนจดจำวิธีการเขียนของตน

ขั้นตอนที่ 5 : สนับสนุน

ครูคอยแนะแนวการใช้วิธีการเขียนของนักเรียน และให้ผลสะท้อนกลับเพื่อแก้ไข

ขั้นตอนที่ 6 : การแสดงออกอย่างอิสระ

1. นักเรียนใช้วิธีที่ได้เรียนรู้มาเขียนเรื่องอย่างอิสระ
2. ครูและนักเรียนประเมินผลที่เกิดจากการใช้วิธีการเขียนและงานเขียนของนักเรียนเพื่อทำให้มั่นใจว่าวิธีการเขียนได้รวมอยู่ในส่วนประกอบของแผนการดำเนินงานได้สำเร็จ

Graham and Harris (2005, pp.754) อธิบายว่า วิธี เอส อาร์ เอส ดี สามารถใช้สอนการเขียนอธิบายและบรรยายได้หลากหลายรูปแบบ เพราะว่าความสามารถที่จะเขียนอย่างมีประสิทธิภาพนั้นมีความจำเป็นต่อวิชาอื่นๆ อีกมากมาย

ลักษณะการสอนแบบวิธี เอส อาร์ เอส ดี (Mississippi Department of Education, 2007, pp.6)

การสอนแบบวิธี เอส อาร์ เอส ดี มีลักษณะดังนี้

1. สามารถใช้สอนทั้งแบบตัวต่อตัว แบบกลุ่ม หรือจัดการเรียนการสอนทั้งห้องเรียน
2. มีความเป็นรูปธรรมสำหรับผู้ที่ประสบความยากลำบากในการเขียนที่จะวางแผน

และให้ผลสะท้อนกลับในการเขียน

3. มีการย้ำจุดมุ่งหมายและมีการปฏิบัติอย่างรอบคอบ

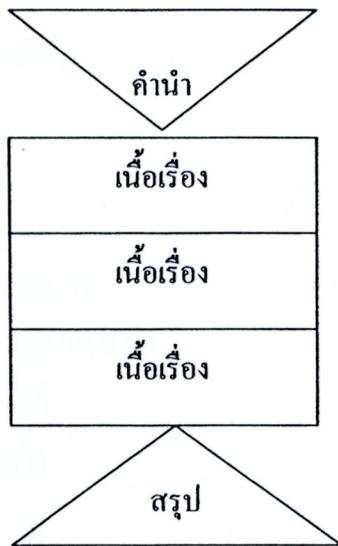
บทบาทของครูในการสอนแบบวิธี เอส อาร์ เอส ดี (Mississippi Department of Education, 2007, pp.8)

การสอนแบบวิธี เอส อาร์ เอส ดี ที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องการครูที่มีลักษณะดังนี้

1. มีความกระตือรือร้น
2. ร่วมมือกับนักเรียนนำไปสู่การหายุทธวิธีเฉพาะของนักเรียนเอง
3. จัดสรรโอกาสให้นักเรียนในการใช้ยุทธวิธีเสริมแรงให้กับนักเรียน

การสอนเขียนเรียงความ

สนิท ตั้งทวี (2529, หน้า 17) กล่าวว่า รูปแบบของเรียงความนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ คำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป ดังภาพประกอบ

แผนภาพแสดงรูปแบบองค์ประกอบของการเขียนเรียงความ

จากแผนภาพ ผู้เขียนจะเปิดเรื่องด้วยคำนำ ต้องเขียนให้เป็นที่ดึงดูดใจแก่ผู้อ่าน อาจเริ่มด้วยคำถาม คำพังเพย การอธิบายชื่อเรื่อง การเล่าเรื่อง การยกข้อความที่สำคัญมากแล้ว การเขียนเชิงปลุกใจ หรือชี้ให้เห็นข้อเท็จจริง เป็นต้น ส่วนตัวเรื่อง ผู้เขียนต้องขยายรายละเอียดของบทนำ โดยยกตัวอย่างสนับสนุนให้มากพอ เขียนให้สมเหตุสมผลกับหัวข้อเรื่อง ตอนสรุปจะเป็นการปิดเรื่อง การเขียนสรุปต้องฝากความประทับใจหรือให้ข้อคิดแก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจทำได้โดยการยกสุภาษิต คำคม คำพังเพย หรือบทกวีต่างๆ อย่างใดอย่างหนึ่ง ตอนสรุปต้องใช้ภาษาให้กระชับ ชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านจับประเด็นความคิดสำคัญได้ถูกต้อง

กรมวิชาการ (2526, หน้า 13) ได้เสนอรูปแบบและวิธีการสอนเรียงความไว้ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 ครูนำภาพหรือสิ่งอื่นซึ่งเป็นสิ่งเร้ามาให้นักเรียนสังเกต ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามของครู ครูเขียนคำตอบทุกคนบนกระดานดำ จะได้คำตอบที่เป็นเรื่องเป็นราวตั้งแต่ต้นจนจบเสร็จแล้วให้นักเรียนเรียงคำตอบตามลำดับก่อนหลังตามส่วนประกอบของการเขียนเรียงความ คือ บทนำ ตัวเรื่อง และตอนสรุป ให้นักเรียนวิเคราะห์ดูว่า คำถามใดที่ควรอยู่ในคำนำ คำถามใดควรอยู่ในเนื้อเรื่อง และคำถามใดควรอยู่ตอนสรุป เป็นต้น คำถามที่ใช้ได้แก่

คำนำ ควรใช้คำถามต่อไปนี้คือ

1. คืออะไร
2. หมายถึงอะไร
3. อยู่ที่ไหน

เนื้อเรื่อง คำถามที่ควรใช้ได้แก่

1. ทำไม
2. อย่างไร
3. เพราะเหตุใด
4. มีความสัมพันธ์กันอย่างไร
5. สำคัญอย่างไร สำคัญสำหรับใคร

สรุป คำถามที่ควรใช้ได้แก่

1. มีคุณหรือโทษอย่างไร
2. คืออย่างไร
3. แนวคิดอย่างไร
4. ได้ข้อคิดอย่างไร

วิธีที่ 2 ครุณาภาพหรือสิ่งอื่นที่นักเรียนสนใจมาเป็นสิ่งเร้า เพื่อกระตุ้นให้เกิดแนวคิด หลังจากนั้นจึงช่วยกันแต่งประโยคให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ คนละหลายๆ ประโยค ครูเขียนประโยคเหล่านั้นบนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนช่วยกันพิจารณาว่า ประโยคใดถูกก็ลงไว้ ประโยคใดผิดก็ตัดทิ้ง ประโยคใดซับซ้อนก็เชื่อมหรือแต่งใหม่ เสร็จแล้วนำประโยคเหล่านั้นมาเรียงลำดับความถูกต้อง โดยยึดรูปแบบของการเขียนคือ บทนำ ตัวเรื่อง และสรุป

ชัยนันท์ นันทพันธ์ (2526, หน้า 1) กล่าวว่า การเขียนเรียงความควรยึดรูปแบบที่ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

1. ชื่อเรื่อง หมายถึง ประเด็นใจความสำคัญของเรื่องที่จะกล่าวถึง อาจเป็นคำ วลี หรือประโยค ใดอย่างใดอย่างหนึ่ง จะระบุ เฉพาะเจาะจงหรือกล่าวกว้างๆ ก็ได้ แต่การกำหนดนั้นจะต้องระบุสิ่งที่ต้องการเขียนอย่างชัดเจน
2. คำนำ หรือคำขึ้นต้น คือ ข้อความที่กล่าวนำหรือเกริ่นนำ เพื่อชี้ให้ผู้อ่านเห็นประเด็นใจความสำคัญ ระบุความมุ่งหมาย และขอบเขตของเรียงความด้วย
3. เนื้อเรื่อง คือส่วนที่เป็นสาระสำคัญของเรื่องทั้งหมด เป็นส่วนที่ผู้เขียนจะเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นที่กำหนดให้เขียน เนื้อเรื่องควรยาวประมาณ 3-4 ตอน
4. สรุป หรือคำลงท้าย คือส่วนสุดท้ายของเรียงความที่บอกให้ผู้อ่านทราบว่า เรื่องที่เขียนได้สิ้นสุดลงแล้วอย่างไรบ้าง อาจจะเขียนด้วยวิธีต่างๆ เช่น กล่าวย้ำ เน้นหนักในประเด็นที่กล่าวมาแล้ว ขอร้อง เชิญชวน แสดงสุภาพนิต ชมวดเรื่อง หรือระบุแนวคิดที่ทำทนายผู้อ่านให้ติดตามการกระทำเช่นนี้ก็จะทำให้ผู้อ่านพอใจและประทับใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิ่งดาว พุทธพันธ์ (2534) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยกิจกรรมฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 และเมื่อพิจารณาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแต่งประโยคสูงขึ้น

วิจิตรา ฐะคำ (2537) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ พบว่าผลสัมฤทธิ์การเขียนเรียงความจากเรื่องและจากภาพของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดวงจิต วงศ์ภักดิ์ (2539) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง พบว่าจะแนะนำเฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กนกพร รัตนศิลป์ชัย (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อบกพร่องในการเขียนเรียงความของนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าข้อบกพร่องของนักเรียนที่พบมากที่สุดคือ ด้านการใช้ภาษาและการสะกดคำ รองลงมาคือ ด้านรูปแบบการเขียน ด้านการลำดับความคิด ด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านการผูกคำเป็นประโยค และด้านการสื่อความ

ธิดิญา แสงมณี (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวต่างประเทศ โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ พบว่านักเรียนในระดับกลางส่วนใหญ่สามารถทำแบบวัดความสามารถในการอ่านและเขียนได้ และควรมีการอ่าน การเขียนให้มากขึ้นและยากขึ้นสำหรับนักเรียนระดับกลาง

มยุรา อมรวิไลกุล (2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง พบว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยสูงกว่าเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่กำหนด ร้อยละ 78.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่กำหนดไว้ร้อยละ 65

วันเพ็ญ เดียวสมคิด (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองตามแนวการสอนแบบโฟนิกส์เพื่อพัฒนาความพร้อมทางภาษาไทยของนักเรียน โรงเรียนอนุบาลบ้านปลาขาว อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าหลังใช้แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวการสอนแบบโฟนิกส์แล้ว นักเรียนมีความพร้อมทางภาษาไทยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง สรุปได้ว่า นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนได้เมื่อได้รับการสอนด้วยกิจกรรมฝึกทักษะการอ่านและการเขียน ได้แก่ ชุดฝึกทักษะการอ่านจับใจความ แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา ซึ่งแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับกลาง (Intermediate) พบว่า นักเรียนสามารถทำแบบวัดความสามารถในการอ่านและเขียนได้ โดยข้อบกพร่องที่พบบ่อยที่สุดในการเขียนก็คือ การใช้ภาษาและการสะกดคำ นอกจากนี้การสอนแบบโฟนิคส์ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาความพร้อมในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนต่างชาติ